

Dirigent van het jaar Esther Zaad

“Ik ben gigantisch gedreven”

Niet één, niet twee, maar maar liefst drie prijzen won de Limburgse Esther Zaad eind juni tijdens het Nederlands Koorfestival (NKF). Ze werd dirigent van het jaar én won met twee van haar koren de eerste en tweede plaats: klassiek koor Vocaal Ensemble Quint en Fusion, dat close harmony zingt. Reden dus om haar te interviewen over wat haar zo succesvol maakt.

Want succesvol is ze. Zaad won eerder ook al verschillende prijzen: ze werd drie keer Limburgs kampioen, werd tweede bij Vocal Light bij BALK en stond eerder al met drie koren in een NKF-finale. Haar vier koren staan bekend om hun mooie presentaties en koorklank. Hoe doet ze dat toch? “Ik ben gigantisch

gedreven”, vertelt Zaad enthousiast. “Ik weet precies welke klank ik wil horen en doe er alles aan om die te bereiken. Mijn koren bestaan uit amateurs, echte liefhebbers. Tachtig procent van hen leest geen noten en heeft geen zangles, dus goed voorzingen is belangrijk. Ik werk met kleine groepen, wat werken aan de koorklank vergemakkelijkt. Dialect is, net als leeftijd, een van de factoren die de koorklank beïnvloeden. Noord-Limburgers plaatsen hun klinkers bijvoorbeeld heel anders dan Zuid-Limburgers. Ik wil dezelfde klinkers - vocalen - horen binnen één koor. Dat betekent dat ik zangers onderling weleens een klinker juist anders laat uitspreken, omdat mensen nu eenmaal anders in elkaar steken. De ene persoon zingt bijvoorbeeld meer richting AA en de ander richting EE. Zo kun je onderlinge verschillen ombuigen naar een mengklank.”

Daarnaast speelt Zaad ook met de opstelling van de zangers. Bij iedere compositie luistert ze hoe het koor klinkt en schuift ze als een schaker met haar koorleden. “Dat heeft te maken met je buurman of -vrouw. Die heeft - positief of negatief - invloed op je eigen klank en die invloed verschilt per stuk. Een compositie kan heel anders klinken als je enkele mensen van plek laat wisselen. De ene keer ruilen mensen binnen hun stemgroep van plek, de andere keer zet ik iedereen door elkaar. Natuurlijk vraag ik ook wat

de zangers zelf prettig vinden. Een opstelling werkt uiteindelijk alleen als zij zich er goed bij voelen.”

Naar een hoger plan tillen

Zaads succes wordt ook bepaald door de repertoirekeuze. “Ik kies stukken die bij de zangers passen, waarmee zij kunnen schitteren. Die stukken moeten natuurlijk wel passen bij het koorgenre, maar uitstapjes richting andere genres voeg ik graag toe. Quint, dat koor van het jaar werd in juni, zingt klassiek repertoire. Maar door ook lichte muziek te verkennen, leren ze ritmischer, vrijer en spontaner te zingen. Dit kan echter niet bij elk koor.”

“Ook vind ik het belangrijk dat stukken uitdagend zijn. Ik ben gedreven om vooruit te komen als dirigent, maar wil ook mijn koren naar een hoger plan tillen. Toen ik begon, waren sommige koren B- of C-koren, daar heb ik A-koren van gemaakt. Dat komt onder meer door deelname aan festivals en concoursen. Je moet je wel altijd afvragen of deelname past binnen het bestaande jaarprogramma en bij de huidige bezetting. Want je wil wel iets te winnen hebben aan kwaliteit; het gaat om het proces naar de wedstrijd toe en dat begint op de repetitie, vind ik. Deelname kost soms een jaar aanlooptijd, dus het is essentieel dat het past. Gelukkig mag ik werken met ambitieuze koren. Ik krijg energie van zangers die echt het beste uit

zichzelf willen halen. Als zanger, bestuurder of organisator, want je maakt een koor sámen.”

Ongekunsteld

Wat verder bijdraagt aan het succes van Esther Zaad en haar koren is dat ze hen alles uit het hoofd laat zingen en met regie werkt. “Je merkt dat koorleden veel vrijer gaan zingen. Een toehoorder liet me eens weten dat hij verbaasd was om te zien dat we plezier uitstraalden...” Over de regie licht ze toe: “Ik doe geen pasjes, maar werk met opstellingen. Het moet geen maniertje zijn, het is geen doel. Het is juist een middel om de tekst van een lied te ondersteunen, op een natuurlijke manier. Vaak gaat het om kleine, subtiele gebaren zoals een kin omhoog doen, door de knieën zakken of grote ogen opzetten, maar bij een marsachtig stuk laat ik zangers ook weleens door elkaar lopen. Soms is niets doen juist het beste: een traditionele kooropstelling in een halve cirkel kan ook prima werken. Sommige nummers hebben niets extra’s nodig.”

Nog even terug naar het onderwerp ‘uitstapjes naar ander repertoire’. Zaad heeft daar een duidelijke mening

over: “Het is een groot misverstand dat je de vergrijzing van je koor kunt tegengaan door ineens heel ander repertoire te gaan zingen, puur om jonge leden te werven. Een koor dat een duidelijk operageluid heeft, komt

toch alleen maar ongeloofwaardig over door ineens popliedjes te gaan zingen? Diep juist je kracht uit in plaats van gekunsteld te doen. Dan straal je plezier uit en klinkt het beter; dáármee werf je nieuwe leden.”

